

Zprávy z pralesa: Tropická zima

Stanislav

Lhota,

M.Sc.,

Ph.D.

Na Madagaskar jsem odlétal v době, kdy Evropu sužovala vedra. Jenže na jižní polokouli je všechno obráceně a v době našeho léta je tady jižní zima.

Většina mých předchozích cest na Madagaskar vyšla na dobu naší zimy, tedy jižního léta, což na Madagaskaru představuje období cyklónů. Pokud dorazí cyklón, což se během prosince a ledna stane tak dvakrát, možná třikrát, pak třeba i celý týden silně prší, vítr vyvrací stromy a řeky se vylíjí daleko ze břehů. Do lesa se kvůli padajícím větvím chodit nedá, a tak jste jen celé dny zavření v domě nebo v kempu a čekáte, až to přejde. Ale mezi cyklóny je docela pěkně, slunce hřeje a rychle vysouší nahromaděnou vláhu. Jsou dlouhé dny, a i zvířata jsou aktivní, zažívají dobu tepla, světla a největší hojnosti potravy.

Letos ale moje návštěva vyšla na červen a červenec a tropická zima mě docela zaskočila. Už na letišti v Antananarivu jsem se začal klepat, osm hodin čekání na autobus bylo utrpení a následných devět hodin jízdy minibusem po neprůjezdné hlavní dopravní tepně celého ostrova jakbysmet. Když mě minibus ve tři v noci vysadil na křižovatce, odkud zbývala ještě hodina pěšky, začalo ještě mrholit a už nepřestalo. To už jsem raděj bral antimalarika, protože jsem nevěřil tomu, že by mi pouhá změna počasí mohla přivodit takovou zimnici... Nad ránem jsem dorazil do Andasibe, městečka v horách asi 900 m vysoko, kde už mám pár let svůj malý pokojík. Madagaskarské domy se ale v zimě nevytápí, jen se přestávají větrat, a trvalo mi dva dny, než jsem si pod několika dekami a ve všem oblečení, které jsem s sebou přivezl, postupně přivyknul novému počasí. Jestli jsem tu první noc měl opravdu i malárii, to nevím.

Druhý den jsem prošel celou tržnici ve snaze dokoupit teplé oblečení, ale na moji velikost to bylo bez šance. Tento i následné dny byly krátké, chladné, šedivé, mrholivé a blátivé. Páchnoucí bahno a špína se hned všude roznesou, což místní Malgaši většinou řeší tím, že chodí naboso a nesnaží se zbytečně mýt, ostatně voda je taky dost studená. Ani prát se nedá, protože prádlo neschne. Vlhkost je všude – co venku nezмокne, to se v noci vevnitř zapaří a orosí. Z misky soli je o tří dnů miska slané vody....

Pozorovat lemury v je o něco příjemnější než trávit čas v blátivých ulicích. I v lese je sice mlhavo a mokro, ale člověk díky chladu může strávit celý v nepromokavém oblečení bez toho, aby se v něm potil, takže si vlastně připadá být skoro v teple a skoro v suchu. Horší je to, si není kde odpočinout, v pohodlí posedět, natáhnout si nohy... Kempování je v téhle roční době utrpení. Stany stavíte za deště, všechno je brzo zamazané a všude zatéká. Těžko si vybrat mezi nepohodlím uvnitř a nepohodlím venku. Ani na rozčvachtanou procházku po okolí se vám moc nechce... Ostatně pijavice jsou aktivní i v zimě a nepřetržitě mokro jim nejspíš náramně vyhovuje!

Následující ráno po postavení tábora začíná náročným úkolem, hledáním lemurů indri, které tu se svými místními asistenty zkoumá můj malgašský student Rio. Je na to potřeba aspoň sedmi lidí, kteří se rozdělí do 3 nebo 4 skupin a vydají se v různých směrech po strmých svazích do všech koutů členitého území, kde hledaná rodinka indri žije. V jiných ročních dobách se indri brzy prozradí

hlasitým zpěvem, ale teď v zimě jsou dost tiší a o to delší dobu pak jejich hledání trvá. Někdy se nezadaří celý den.

Ale pokud už někdo z týmu indri najde, není už jejich další sledování příliš vyčerpávající, protože i pro samotné lemury je zima obdobím, během kterého toho moc dělat nemůžou. V lese teď nejsou skoro žádné plody. Indri se musí žít téměř výhradně listím, a to navíc z velké části zralým listím, protože mladých, svěže zelených a šťavnatých lístků a výhonků je teď jen poskrovnu. I jim je chladno a zimní strava není nic moc vydatná, takže musí šetřit energií. Většinu času prosedí, proklimbají a prospí. Schoulení na spacích stromech stráví každý den skoro 17 hodin, aniž by jedinkrát změnili polohu! Vstávají mezi osmou a devátou ráno. Kálí a moči jen jednou denně, zato ale vydatně, několik minut. Následujících zhruba 7 hodin se pak krmí. Moc se při tom nepřesunují, mladá zvířata si vůbec nehrají, sociální život není praktický žádný. I své typické daleko slyšitelné volání v zimě vydávají jen jednou nebo dvakrát za den, někdy ani to ne. Mezi třetí a čtvrtou hodinou odpoledne už jsou pak zase usazení ke spánku. Ráno si můžete klidně přispat, protože ještě v osm hodin je skoro jistě najdete přesně na stejném místě.

A pak se najednou stane zázrak! Ráno namísto obvyklého deště a větru zůstává nad krajinou ležet hustá mlha. Rozední se a mlha se začne rozpouštět, po sytě modré obloze plují bílé mráčky a slunce svítí a hřeje! Lidé sundají kabáty, šály a čepice a vyrazí do ulic, kde už usychá poslední bahno. Někteří vesničané ulicemi korzují jako po lázeňské kolonádě, jiní jen tak sedí na verandách nebo před domem a sluní si obličej. Obchůdky jsou obložené zbožím a domy se pokryjí veselým sukrem vyvěšeného prádla, jak všechny hospodyně využívají vzácné příležitost k tomu, aby vypraly. Večer při západu slunce se krajina zbarví rudým světlem a na noční obloze je poprvé po dlouhé době vidět měsíc a hvězdy. Téhle chvíle je nutné si vychutnat na sto procent, protože příští ráno už déšť a vítr přinese předzvěst dalšího šedivého, mokrého a blátivého dne.

Příště určitě přijedu v jiný měsíc!